

Гуцул Я. В.

Буковинский государственный финансово-экономический университет

СОСТОЯНИЕ, КЛЮЧЕВЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ЖИЛИЩНО-КОММУНАЛЬНОГО ХОЗЯЙСТВА ГОРОДА

Резюме

В статье проанализированы основные показатели работы жилищно-коммунального комплекса города, определены проблемы развития данной отрасли и предложены возможные варианты её дальнейшего развития.

Ключевые слова: жилищно-коммунальное хозяйство, реформирование, руководство, рыночные отношения.

Gutsul Y. V.

Bukovina State Finance and Economics University

CURRENT SITUATION, MAIN PROBLEMS AND TENDENCIAS OF THE TOWNS HOUSING AND COMMUNAL SERVICES

Summary

The paper considers the main indicators of housing and communal services in Chernivtsi, studied problems of the industry and proposed possible measures for its further development.

Key words: housing and communal services, reform, management, market relations.

УДК 347.78

Джемелінська Л. В.

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»

УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Досліджено теоретичні питання управління інтелектуальною власністю на промисловому підприємстві. Визначено основні завдання управління інтелектуальною власністю на підприємстві, узагальнені визначення поняття управління інтелектуальною власністю. Встановлено функції управління об'єктами промислової власності, розглянуто фактори, які впливають на комерційну значущість об'єктів інтелектуальної власності. Проведено аналіз активності вітчизняних підприємств щодо створення та використання об'єктів промислової власності.

Ключові слова: управління інтелектуальною власністю, оцінка об'єктів інтелектуальної власності, промислове підприємство, інноваційна діяльність, конкурентоспроможність продукції, нематеріальні активи.

Постановка проблеми. Конкурентоспроможність промислової продукції визначається ступенем задоволення різноманітних, іноді суперечливих вимог споживачів, здатністю формувати нові потреби, склад яких та їх пріоритетність залежить як від виду продукції, так і типу споживача. Вона тісно пов'язана з інноваціями, об'єктами промислової власності, які є засобом створення нових конкурентних переваг, дозволяють розширювати обсяги й номенклатуру виробництва, зберігати існуючі ринки збуту і виходити на нові. Управління інтелектуальною власністю на підприємстві дозволяє ефективно використовувати і впроваджувати об'єкти промислової власності у виробництво, тому особливе місце належить розробці теоретичних аспектів та практичних рекомендацій управління конкурентоспроможністю продукції створеної з використанням об'єктів промислової власності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною основою проведеного дослідження стали наукові концепції і наукові розробки вчених з проблем управління інтелектуальною власністю, конкурентоспроможністю продукції й інноваціями. Питання управління інтелектуальною власністю розглянуті в працях Ю.Л. Борно, П.Т. Бубенко, М.В. Вачевського, Ю.М. Кузнецова,

П.М. Цибульова., В.П. Чеботарьова, В.Г. Зінова., А.Ю. Шатранова, А.В. Тодосійчука, Ж.Р. Валеєвої та ін.

Теоретичні аспекти ролі інновацій в економічній системі знайшли відображення в наукових працях В.П. Александрової, Г.О. Андрушка, Л.Л. Антонюк, Ю.М. Бажала, Л.К. Безчасного, А.В. Богданова, О.Б. Бутнік-Сіверського, А.В. Войчака, Н.П. Гончарової, Я.І. Домбровського, В.Я. Кардаша, Н.Д. Кондратьєва, Н.В. Краснокутської, Н.В. Куденко, О.О. Лапка, Д. Львова, О. Менша, Л.І. Нейолова, В.Ф. Обремчук, В.І. Павлова, С.Ф. Покропивного, А.М. Поручника, А.О. Старостіної, А.Д. Святоцького, С.М. Соболя, Д.М. Черваньова, Н. Чухрай, Т.І. Щедріної, М.А. Яковенко та інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Однак, незважаючи на значну кількість літератури, де аналізуються теоретичні аспекти управління інтелектуальною власністю на підприємстві та питання ролі інновацій в економічній діяльності підприємств, недостатньо досліджено основні завдання управління інтелектуальною власністю на підприємстві, функції управління об'єктами промислової власності, не визначені фактори, які впливають на комерційну значущість об'єктів інтелектуальної власності.

Вищезазначене визначає актуальність проведення даного дослідження.

Мета статті. Метою дослідження є теоретико-методичне обґрунтування напрямків управління інтелектуальною власністю на промисловому підприємстві, визначення функцій управління об'єктами промислової власності, встановлення факторів, які впливають на комерційну значущість об'єктів промислової власності.

Виклад основного матеріалу. В сучасних умовах з'явилася об'єктивна потреба в розумінні ролі інноваційної діяльності підприємств, направленої на підвищення конкурентоспроможності продукції, управління інтелектуальною власністю підприємств. Найкращих результатів при створенні і реалізації конкурентоспроможної продукції досягнуть ті підприємства, які в своїй діяльності будуть створювати та підтримувати конкурентні переваги з впровадженням інновацій та нових методів управління.

Інноваційна активність визначається тим, яка частка підприємств, що займаються інноваційною діяльністю, у загальній кількості підприємств у країні. У 2012 р. інноваційною діяльністю у промисловості займалися 1758 підприємств. Впровадженням інновацій – 1371 підприємство [5].

У 2012 р. питома вага підприємств, що займалися інноваціями, серед усіх підприємств країни становила 17,4%. Зокрема, у 2000 р. їх питома вага становила 16,5%. За даний період їх кількість трохи збільшилася.

Питома вага підприємств, що впроваджували інновації у 2012 р., була 13,6%. Зокрема, у 2000 р. їх питома вага була 14,8%. Тобто за період 2000-2012 рр. кількість даних підприємств зменшилася.

Кількість організацій, які виконують наукові дослідження й розробки в країні у 2012 р. була 1208. За період 2000-2012 рр. – їх кількість зменшилась на 282 організації.

Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової з 2000 р. до 2012 р. поступово зменшувалася. У 2012 р. питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової становила 3,3%, а у 2000 р. – вона була 6,8%.

Серед організацій, які виконували наукові та науково-технічні роботи у 2012 році, було 496 організацій державного сектору, 535 організацій підприємницького сектору, 176 організацій сектору вищої освіти, 1 організація приватного непробиткового сектору. Інноваційна активність вітчизняних промислових підприємств є незначною.

Інтелектуальна власність означає закріплені законом права на результати інтелектуальної, творчої діяльності у виробничій, науковій і художній сферах [1, с. 9]. Інтелектуальна власність – це термін, що описує ідеї, винаходи, технології, твори мистецтва, які є нематеріальними при їхньому створенні, але потім стають цінностями в матеріальній формі, як і кожен інший продукт. Інтелектуальна власність є комерційним застосуванням творчої думки для розв'язання технічного або творчого завдання. Інтелектуальна власність – це сукупність виключних прав на результати творчої діяльності [3, с. 5].

Інститут права інтелектуальної власності включає об'єкти промислової власності (винаходи, промислові зразки, товарні знаки, товари марки, ін.), об'єкти авторського і суміжних прав (літературні, музичні, художні, наукові праці), комерційні позначення.

До нематеріальних активів підприємства відносяться права власності на об'єкти інтелектуальної власності, права користування природними ресурсами, права користування економічними, організаційними й іншими перевагами і пільгами, податковими пільгами, місцем на товарній біржі, гудвіл, списки клієнтів тощо [1, с. 112].

З позиції бухгалтерського обліку промислова власність, яка прийнята на баланс, набуває статус нематеріальних активів і оцінюється за сумою витрат, пов'язаних із створенням, придбанням, доведенням до стану, у якому вони придатні до використання за призначенням.

Відомо, що використання об'єктів промислової власності в процесі створення інноваційної продукції підвищує її конкурентоспроможність, надає нові конкурентні переваги. Проте механізми управління цим процесом на рівні підприємства залишаються невизначеними. Це можна пояснити особливостями об'єктів промислової власності, тому що з часом значимість їх для застосування при створенні інноваційної продукції знижується в результаті не фізичного, а морального старіння. Вони не відносяться до числа «споживчих речей». До особливостей об'єктів промислової власності як товарів відноситься обмежений, як правило, термін використання, прив'язка до конкретної країни, унікальність, яка забезпечує монополне положення на ринку, тривалий термін економічної реалізації.

Об'єкт промислової власності може стати товаром тільки при виконанні наступних умов: наявність у об'єкта споживчої вартості; спроможність об'єкта промислової власності приносити власнику додатковий прибуток; наявність покупця, який має потребу в даному об'єкті промислової власності і необхідні грошові кошти, які еквівалентні його вартості об'єкта; встановленої ціни об'єкту з урахуванням співвідношення попиту й пропозиції.

Науковці мають різні підходи до визначення поняття управління інтелектуальною власністю. Управління інтелектуальною власністю підприємства – це сукупність соціальних та ідеологічних заходів, цілеспрямованої дії на творчу діяльність новаторів виробництва й на виявлення резервів досягнення високих кінцевих результатів [3, с. 18]. Управління інтелектуальною власністю – діяльність, що спрямована на отримання кінцевого результату (прибутку або іншої користі) внаслідок створення та використання об'єктів права інтелектуальної власності в усіх галузях економіки [4, с. 58].

Використання інтелектуальної власності пов'язано з можливістю отримання додаткового доходу від монопольного використання нових технологій або продажу патентів або ліцензій. Ідеї можуть мати високу вартість і низькі на даний час споживчі властивості. Присудження – відчуження ідей, реалізованих у тій або іншій формі, не має чіткої фіксації [2, с. 37].

Система управління інтелектуальною власністю повинна здійснювати: правове забезпечення економічних питань, пов'язаних з реалізацією інтелектуальної власності, організацію економічної сфери реалізації інтелектуальної власності, проведення економічної політики та стимулювання інвестиційних програм.

Основними завданнями в управлінні інтелектуальною власністю є систематизація і аналіз використання об'єктів інтелектуальної власності, виявлення непотрібних і необхідних об'єктів, визначення форм і методів правового захисту

об'єктів інтелектуальної власності, визначення домінуючого об'єкта інтелектуальної власності, здійснення правової охорони інтелектуальної власності, комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності, запобігання порушенню виключних прав [2, с. 38-39].

При визначенні стратегії управління інтелектуальною власністю доцільно ідентифікувати об'єкти інтелектуальної власності по їх правовому статусу, проаналізувати як вони використовуються, визначити додаткові можливості в підвищенні ефективності виробництва.

До основних факторів, які визначають стратегію управління інтелектуальною власністю, можна віднести: маркетингову стратегію підприємства, обсяги виробництва, ємність ринків збуту, стан конкуренції на ринку, специфіку діяльності промислового підприємства.

Головною метою відбору об'єктів промислової власності (ОПВ) в процесі розробки конкурентоспроможної продукції являється підвищення техніко-економічних показників та поліпшення споживчих властивостей продукції. На основі проведеного аналізу встановлено складність визначення факторів відбору об'єктів промислової власності для створення конкурентоспроможної продукції в зв'язку з їх невизначеністю.

Ступінь впливу ОПВ на конкурентоспроможність продукції визначається ступенем їх впливу на споживчі властивості даної продукції, які залежать як від виду продукції, так і технології її виготовлення.

На основі аналізу наукової літератури визначено, фактори конкурентоспроможності, які притаманні об'єктам промислової власності. До таких факторів відносяться:

- перелік відомих у світі рішень в досліджуваній сфері, які можуть бути протиставлені створеному ОПВ за техніко-економічними показниками;

- значущість нового ОПВ, його техніко-економічні переваги в порівнянні з відомими розробками, ступінь новизни і перспективи створення більш сучасних розробок в даній галузі з врахуванням НДДКР;

- захищеність ОПВ від можливого використання конкурентами (патентоспроможність і патентна чистота розробок, використовуваних в них складових продукції);

- стадія науково-технічного дослідження (принципове рішення, створення зразка, пілотна установка, промислове освоєння) з можливою демонстрацією створеного зразка потенційному покупцю або інвестору;

- попит на ОПВ і наявність на ринку пропозицій на ліцензії-аналоги;

- можливості і ефективність експорту продукції, що виготовляється з використанням ОПВ, в місці продажу ліцензії;

- базові умови міжнародних ліцензійних угод, які укладені у відповідній галузі виробництва (розмір роялті, умови розрахунків, термін дії угод);

- наявність міжнародних договорів, щодо науково-технічного співробітництва і міжнародних угод, а також попередніх ліцензійних угод, що передбачають передачу об'єкта ліцензії в межах цих документів;

- зацікавленість провідних виробничих підприємств і організацій відповідної галузі.

Визначено, що основними факторами, які впливають на комерційну значущість об'єкта промислової власності являються:

- науково-технічні та економічні переваги, в порівнянні з загальновідомими ОПВ конкурентів, визначені при проведенні патентних досліджень на патентну чистоту та конкурентоспроможність ОПВ. При визначенні даних переваг необхідно провести аналіз стану наукових досліджень у даній галузі, встановити країни, фірми та організації, які активно займаються аналогічними науковими дослідженнями, створенням передових технологій, об'єктів промислової власності даного напрямку;

- виробничі фактори, до яких відносяться ступінь втілення об'єкту промислової власності і можливості його використання у виробництві конкурентоспроможної продукції. В процесі аналізу даних факторів необхідно зібрати дані, щодо можливості встановлення технологічного співробітництва і виробничого кооперування з іншими компаніями. Визначити країни і фірми, які можуть бути зацікавлені у виробничому використанні даної продукції;

- правові фактори, до яких відносяться наявність і ступінь патентного захисту ОПВ, патентної чистоти, наявність «ноу-хау» та інші правові захисні механізми, що унеможливають їх використання третіми особами. Надійність патентного захисту необхідно досягати за рахунок отримання блоку патентів на окремі частини виробу і технології його виробництва, а також реєстрацією промислових зразків, товарних знаків, корисних моделей. При виявленні існуючих патентів на аналоги створюваного ОПВ необхідно представити відомості для врегулювання відносин із власниками цих патентів. До правових факторів відноситься також обсяг і умови отримання прав на ОПВ, передбачених у ліцензійному договорі. При укладанні ліцензійних договорів враховується наявність виключної і невиключної ліцензії, термін і територія дії, права на надання субліцензій, дата видачі охоронного документу;

- ринкові фактори, до яких відносяться наявність попиту на конкретний інноваційний продукт (продукцію), пропозиції на розробки, аналоги, рівень цін, умови ринку. При визначенні ринкових факторів необхідно дослідити кон'юнктуру і провести дослідження стану ринка тієї продукції, яка випускається з використанням ОПВ, а також розрахувати комерційну значимість ОПВ і конкурентоспроможність продукції, створеної з його використанням. Крім того, необхідно враховувати фактори купівлі-продажу ОПВ, наявність на ринку конкуруючих об'єктів промислової власності, обмеження на поставки продукції в інші країни. На основі цього приймається рішення щодо необхідності продажу або покупки ліцензії, вибору моменту виходу на ринок і оптимальних умов реалізації;

- зовнішньоекономічні фактори, до яких відносяться зовнішньоекономічна і науково-технічна політика, яка проводиться окремими країнами, їх групами, а також міжнародними монополіями, незалежними фірмами, обов'язки по технологічному обміну, угоди між фірмами і організаціями щодо сумісних наукових розробок і промислової кооперації. Вплив зовнішньополітичних факторів на обмін технологіями особливо проявляється в діяльності транснаціональних корпорацій, які використовують внутрішньофірмову торгівлю ліцензіями в якості головного засобу передачі передової технології від материнських компаній власним зарубіжним філіям і дочірнім фірмам для забезпечення конкурентоспроможності їх продук-

Таблиця 1.1

Аналіз факторів, які впливають на комерційну значущість об'єктів промислової власності

Фактори	Методи оцінки	Запропоновані показники
Науково-технічні й техніко-економічні	Міжнародні стандарти оцінки. Міжнародний комітет по стандартам оцінки (МКСО).	- Встановлення технічного рівня і економічних переваг в порівнянні з аналогами; встановлення країн, фірм і підприємств які займають провідні позиції в даному напрямку; використання процедур Бордера (ранжирування альтернатив);
Науково-технічні й техніко-економічні	Маркетингові та патентні дослідження. Експертне оцінювання комерційної значущості ОПВ.	- Янга (послідовні порівняння); парних порівнянь; оцінка техніко-економічної ефективності ОПВ у порівнянні з аналогами; комерційна оцінка значущості ОПВ у порівнянні з аналогами
Виробничі	Міжнародні стандарти (МКСО). Вартісні методи оцінки: прибутковий, витратний, порівняльний	- визначення вартості ОПВ; визначення роялті (ринкового показника, на основі вартості ліцензії на ОПВ від продажної ціни продукції, виготовленої на базі ОПВ); визначення чистого прибутку або чистого грошового потоку на даний період із наступним використанням ставки дисконту;
Правові	Патентні дослідження	- охороноспроможність; унікальність; промислова придатність; обмеження на поставку інноваційної продукції в країнах ліцензіара й ліцензіата; термін і територія дії права
Ринкові	Діагностика маркетингового середовища ринку	- еластичність попиту на ОПВ; кількість пропозицій на аналоги; інтенсивність конкуренції; рівень цін; розподіл ринкових часток ОПВ і аналогів
Торгово-політичні	Маркетингові дослідження	- кон'юнктури світового ринку ліцензій; вітчизняного ринку інтелектуальної власності

ції на місцевих ринках. Навіть для висококонкурентної продукції і об'єктів промислової власності можливості і умови реалізації залежать від стану кон'юнктури ринка.

При відборі об'єктів промислової власності для створення конкурентоспроможної продукції доцільне проведення аналізу факторів, які впливають на їх комерційну значущість встановленням методів оцінки та показників для розрахунку (табл. 1.1).

Висновки. У статті проведено аналіз інноваційної діяльності промислових підприємств країни. Науковою новизною роботи є встановлення факторів, які впливають на комерційну значущість об'єктів інтелектуальної власності. Фактори, які

впливають на комерційну значущість об'єктів промислової власності, можуть бути постійно діючими або змінними, циклічними й нециклічними, стимулювати розвиток торгівлі або стримувати цей розвиток. Усі вони повинні визначатися при проведенні відбору об'єктів промислової власності для створення конкурентоспроможної продукції і управлінні інтелектуальною власністю. Визначено основні фактори, які впливають на стратегію управління об'єктами інтелектуальної власності. Оцінка ефективності управління інтелектуальною власністю передбачає співставлення прибутку від використання даних об'єктів з витратами на їх розробку, підтримку чинності прав та комерціалізацію.

Список літератури:

1. Бубенко П.Т. Інтелектуальна власність : навчальний посібник / П.Т. Бубенко, В.В. Величко, С.М. Глухарев; Харк. нац. акад. міськк. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2011. – 215 с.
2. Валеева Ж.Р. Интеллектуальная собственность в системе управления промышленным предприятием : монография / Ж.Р. Валеева. – Владимир : Издательство «Посад», 2003. – 140 с.
3. Вачевський М.В. Соціально-економічні аспекти використання інтелектуальної власності в сучасних умовах. Теорія і практика. Навчальний посібник [Текст] / М.В. Вачевський. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 376 с.
4. Цибульов П.М., Чеботарьов В.П., Зінов В.Г., Суїні Ю. Управління інтелектуальною власністю [Текст] / За ред. Цибульова : монографія. – К. : «К.І.С.», 2008. – 448 с.
5. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>.

Джемелинская Л. В.

Национальный технический университет Украины «Киевский политехнический институт»

УПРАВЛЕНИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТЬЮ НА ПРОМЫШЛЕННОМ ПРЕДПРИЯТИИ

Резюме

Исследованы теоретические вопросы управления интеллектуальной властью на промышленном предприятии. Определены основные задания управления интеллектуальной собственностью на предприятии, обобщены определения понятия управления интеллектуальной собственностью. Установлено функции управления объектами промышленной собственности, рассмотрены факторы, которые влияют на коммерческую значимость объектов интеллектуальной собственности. Проведен анализ активности отечественных предприятий по созданию и использованию объектов промышленной собственности.

Ключевые слова: управление интеллектуальной собственностью, оценка объектов интеллектуальной собственности, промышленное предприятие, инновационная деятельность, конкурентоспособность продукции, нематериальные активы.

Dzhemelinska L. V.

National Technical University of Ukraine «Kiev Polytechnic Institute»

MANAGEMENT OF INTELLECTUAL PROPERTY ON AN INDUSTRIAL ENTERPRISE

Summary

In the article were investigated the theoretical aspects of intellectual property management on industrial enterprise. It were determined the basic assignments for intellectual property management on industrial enterprise, generalized definitions of the concept intellectual property management. It was determined intellectual property management functions which have effect on commercial amount intellectual property objects. It was take analysis the activity of nation enterprises to create and to use intellectual property objects.

Key words: intellectual property management, valuation of intellectual property objects, industrial enterprise, innovation activity, competitive capacity of goods, fictitious assets.

УДК 65.012.8:338

Довбня С. Б.

Руденко О. В.

Національна металургійна академія України

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО КОМПЛЕКСНОЇ ДІАГНОСТИКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Розроблено метод оцінки впливу факторів макросередовища на економічну безпеку підприємства. Обґрунтовано систему локальних та інтегральних показників оцінки поточної та перспективної економічної безпеки підприємства. Запропоновано комплексний показник оцінки її рівня.

Ключові слова: економічна безпека підприємства, макrorівень, мікрорівень, фактори зовнішнього середовища, поточна безпека, перспективна безпека, інтегральна оцінка.

Постановка проблеми. В сучасних динамічних умовах розвитку економіки України під впливом процесу глобалізації та взаємозалежності усіх суб'єктів господарювання спостерігається зростання ризику погіршення фінансово-економічного стану або навіть занепаду діяльності багатьох вітчизняних підприємств. У 2013 році кількість підприємств, які знаходились у процедурі банкрутства становила близько дев'яти тисяч [1]. У зв'язку з цим проблема управління економічною безпекою є дуже актуальною. Оскільки від коректності оцінки рівня економічної безпеки залежить доцільність подальших дій керівництва підприємства, процедура діагностики економічної безпеки відіграє важливу роль в її управлінні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання оцінки економічної безпеки підприємств висвітлено у багатьох працях вітчизняних науковців. Дослідники приділяють увагу розвитку теорії економічної безпеки [2, с. 176; 3, с. 136], обґрунтуванню критеріїв оцінки економічної безпеки підприємств [4, с. 22], розробці та удосконаленню методик визначення її рівня [5, с. 90; 6, с. 12; 7, с. 88].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Більшість науковців концентрують основну увагу на діагностиці поточного рівня економічної безпеки підприємства, при цьому менш досліджуваною залишається проблема оцінки майбутнього її рівня. Ще одним невирішеним, проте, надзвичайно важливим питанням на сьогодні залишається визначення впливу факторів макросередовища на економічну безпеку підприємств, оскільки більшість загроз їх господарській діяльності виникає саме у зовнішньому середовищі. Таким чином, загальною проблемою є відсутність комплексної системи діагностики економічної безпеки підприємства.

Постановка завдання. Метою даної роботи є розробка комплексної системи діагностики економічної безпеки, яка: а) передбачає визначення зовнішніх факторів найбільш пріоритетного впливу, що створюють загрози економічній безпеці; б) забезпечує оцінку за основними складовими у поточному періоді; в) дозволяє прогнозувати рівень економічної безпеки в перспективі; г) дає можливість формувати інтегральну оцінку рівня економічної безпеки з урахуванням усіх складових.

Виклад основного матеріалу дослідження. Багатогранність та еволюція розуміння сутності економічної безпеки обумовлюють наявність різних її визначень [3, с. 136; 5, с. 88; 6, с. 12; 8, с. 49; 9, с. 34]. Систематизація існуючих поглядів, безперечно, свідчить про те, що економічна безпека є комплексним поняттям та характеризує декілька аспектів діяльності підприємства, а саме: ефективне використання факторів виробництва [3, с. 136; 6, с. 12; 8, с. 49] протягом тривалого періоду часу [5, с. 88] та пристосування до умов навколишнього середовища [3, с. 136; 5, с. 88; 8, с. 49; 9, с. 34]. Таким чином, оцінка економічної безпеки повинна враховувати, безпосередньо, не тільки результати поточної діяльності суб'єкта господарювання, але й забезпечувати порівняння отриманих результатів діагностики у динаміці та прогнозувати перспективний стан економічної безпеки. Оскільки кожне підприємство є відкритою системою і всі його можливості та загрози знаходяться в зовнішньому середовищі, обов'язково необхідно при дослідженні економічної безпеки підприємства враховувати вплив факторів макросередовища.

У зв'язку з цим комплексна система діагностики рівня економічної безпеки передбачає її дослідження на мікро- та макrorівнях, а також у поточному періоді та у перспективі. Таким чином,